

Vergaderjaar 2016–2017

32 317

JBZ-Raad

HN

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 26 april 2017

De vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-Raad¹ heeft in haar vergadering van 21 maart 2017 gesproken over de geannoteerde agenda van de JBZ-Raad van 27 en 28 maart 2017². Naar aanleiding hiervan is op 29 maart 2017 een brief gestuurd aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

De Staatssecretaris heeft op 26 april 2017 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad,
Van Dooren

¹ Samenstelling:

Engels (D66), Nagel (50plus), Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Ten Hoeve (OSF), Schaap (VVD), Strik (GL) (*vice-voorzitter*), Knip (VVD), Beuving (PvdA), Faber-van de Klashorst (PVV), Schouwenaar (VVD), Schrijver (PvdA), Gerkens (SP), Bredenoord (D66), Dercksen (PVV) (*voorzitter*), D.J.H. van Dijk (SGP), Van Hattem (PVV), Knapen (CDA), Nooren (PvdA), Oomen-Ruijten (CDA), Rombouts (CDA), Stienen (D66), Teunissen (PvdD), Bikker (CU), Wezel (SP), Overbeek (SP)

² Kamerstukken I 2016/17, 32 317, HJ.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR IMMIGRATIE EN ASIEL/JBZ-RAAD

Aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

Den Haag, 29 maart 2017

De vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-Raad (I&A/JBZ) heeft in haar vergadering van 21 maart 2017 gesproken over de geannoteerde agenda van de JBZ-Raad van 27 en 28 maart 2017, door u aangeboden bij brief van 16 maart 2017.³ De leden van de **GroenLinks**-fractie hebben naar aanleiding hiervan de volgende vragen en opmerkingen.

De fractieleden van GroenLinks hebben kennisgenomen van de aanbeveling van de Europese Commissie van 8 december 2016 om de Dublin-overdrachten aan Griekenland te hervatten ten aanzien van asielzoekers die na 15 maart 2017 een asielverzoek hebben ingediend in een tweede lidstaat, met uitzondering van kwetsbare groepen. Hierbij stelt de Commissie wel als voorwaarde dat in elke individuele zaak de Griekse autoriteiten de garantie moeten geven dat de asielzoeker wordt opgevangen in geschikte opvangcentra en behandeld volgens de EU-standaarden.

Daarnaast hebben voornoemde leden kennisgenomen van het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in de zaak Ilias en Ahmed tegen Hongarije⁴, waarin het Hof uitzetting naar Servië verbiedt, voornamelijk omdat ze daar gevaar lopen om via Macedonië terug te moeten keren naar Griekenland. Volgens het Hof, dat verwijst naar het M.S.S.-arrest⁵, leiden de opvangomstandigheden in Griekenland nog steeds tot een onmenselijke behandeling als bedoeld in artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Deelt u de opvatting van de fractieleden van GroenLinks dat het arrest van het Hof impliceert dat momenteel (nog) geen Dublin-overdrachten naar Griekenland mogen worden uitgevoerd? Op welke wijze wordt hierover gecommuniceerd op het EU-niveau? Op welke wijze gaat de Nederlandse regering om met asielzoekers die via Griekenland naar Nederland zijn gereisd?

Bent u bekend met het aantal asielzoekers dat zich bevindt op de Griekse eilanden? Dit aantal neemt de laatste tijd in hoog tempo toe. Bent u ook bekend met hun opvangomstandigheden? Welke acties ondernemen andere lidstaten om er zorg voor te dragen dat hun omstandigheden verbeteren, in lijn met de EU-normen? Is het juist dat de Griekse autoriteiten de asielzoekers niet willen overdragen naar betere opvangomstandigheden op het vasteland, omdat de Turkse regering hen dan niet meer zal overnemen op grond van de EU-Turkije-verklaring? In hoeveel beroepszaken heeft de Griekse rechter inmiddels geoordeeld dat overdracht aan de Turkse autoriteiten is toegestaan? Wat is momenteel het concrete perspectief dat die overdracht zal plaatsvinden? Indien dat perspectief niet of nauwelijks aanwezig is, zou toegang tot de volledige asielprocedure in Griekenland dan niet voor de hand liggen? Zijn er bepaalde criteria afgesproken wanneer terugkeer naar het derde land niet langer kan worden tegengeworpen? Immers, artikel 38, vierde lid, van de Procedurerichtlijn verplicht tot toegang tot de volledige asielprocedure als het derde land de asielzoeker niet toelaat tot zijn land.

³ Kamerstukken I 2016/17, 32 317, HJ.

⁴ EHRM 14 maart 2017, zaaknummer 47287/15 (*Ilias en Ahmed/Hongarije*).

⁵ EHRM 21 januari 2011, zaaknummer 30696/09 (*M.S.S./België en Griekenland*).

Ten slotte hebben de fractieleden van GroenLinks nog een vraag naar aanleiding van de bespreking van de Verklaring van Malta. Zij begrijpen dat naast versterking van de Libische grens- en kustwacht, ook zal worden geïnvesteerd in opvangomstandigheden in Libië. De voornoemde leden constateren echter dat, gelet op de huidige onveilige situatie in Libië en mensonwaardige omstandigheden voor vluchtelingen, een substantiële verbetering een langetermijninvestering vergt, terwijl ondersteuning aan de Libische kustwacht onmiddellijke terugzending naar Libië tot gevolg kan hebben. Hoe garanderen de EU en ook de Nederlandse regering dat de huidige samenwerking met de Libische kustwacht niet tot gevolg heeft dat vluchtelingen opnieuw belanden in situaties waarin hun fundamentele rechten en hun recht op asiel worden geschonden?

De vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-Raad ziet uw beantwoording met belangstelling tegemoet en ontvangt deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Voorzitter van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad,
R.G.J. Dercksen

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 april 2017

De leden van de GroenLinks fractie van de vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-Raad (I&A/JBZ) hebben een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd naar aanleiding van de geannoteerde agenda JBZ-Raad van 27 en 28 maart 2017⁶. Hierbij stuur ik u mede namens de Minister voor Buitenlandse Zaken een reactie.

De leden van de GroenLinks fractie vragen of het kabinet de opvatting met hen deelt dat het arrest van het Hof in de zaak Ilias en Ahmed tegen Hongarije impliceert dat momenteel (nog) geen Dublin-overdrachten naar Griekenland mogen worden uitgevoerd, en op welke wijze hierover wordt gecommuniceerd op EU-niveau.

Het Hof heeft in voornoemd arrest geen uitspraak gedaan over de actuele situatie in Griekenland.

Op 8 december jl. heeft de Europese Commissie een vierde aanbeveling aan de lidstaten vastgesteld waarin maatregelen worden genoemd ter versterking van het Griekse asielstelsel. Tevens heeft de Commissie een geleidelijke hervatting aanbevolen van de overdrachten in het kader van de Dublinverordening per 15 maart 2017, in eerste instantie met uitzondering van kwetsbare personen. Om tot een zorgvuldige overdracht te komen, doet de Commissie tevens aanbevelingen om tot een nauwe samenwerking tussen de lidstaten te komen. Nederland steunt die aanbevelingen en is voorstander van hervatting, zoals voorzien door de Commissie.

Voorts vragen de leden van de GroenLinks fractie op welke wijze de Nederlandse regering omgaat met asielzoekers die via Griekenland naar Nederland zijn gereisd.

Het kabinet vindt het van belang om een eventuele hervatting van de overdrachten zorgvuldig vorm te geven om te voorkomen dat het Griekse opvang- en asielstelsel hierdoor onder een te grote druk komt te staan. In dit licht vindt het kabinet het daarom ook belangrijk dat lidstaten de nodige inspanningen blijven verrichten op het gebied van herplaatsing om de asieldruk op Griekenland de komende tijd verder te verlichten, vanzelfsprekend binnen de kaders van de gemaakte afspraken rondom herplaatsing.

De leden van de GroenLinks fractie vragen naar het aantal asielzoekers dat zich op de Griekse eilanden bevindt, met daarbij de stelling dat het aantal de laatste tijd in hoog tempo toeneemt.

Er bevinden zich momenteel volgens de Europese Commissie circa 14.000 migranten op de Griekse eilanden. Het kabinet herkent de stelling niet dat dit aantal de afgelopen tijd snel toeneemt. De aantallen fluctueren, maar er is geen sprake van een opvallende recente stijging van het aantal migranten op de Griekse eilanden.

Daarnaast vragen de leden naar de opvangomstandigheden en de acties die andere lidstaten ondernemen om de omstandigheden te verbeteren, in lijn met de EU-normen.

Griekenland is zelf verantwoordelijk voor adequate opvang van asielzoekers en wordt daarbij ondersteund door de Commissie, de lidstaten, UNHCR en ngo's. Hoewel het niet ontbreekt aan basale opvangvoorzie-

⁶ Kamerstukken 2016/17, 32 317, HJ

ningen is de situatie ter plekke nog niet geheel bevredigend. Verdere inspanningen blijven nodig ten behoeve van het creëren van benodigde aanvullende opvang- en detentiecapaciteit en verbetering van de omstandigheden voor asielzoekers op de Griekse eilanden. Er zijn vanuit de EU en Nederland al veel geld, goederen en ondersteuning naar Griekenland gegaan. Via het noodhulpinstrument van de Europese Commissie heeft Nederland bijgedragen aan de opvang van asielzoekers in Griekenland. In 2016 is door de Commissie via dit instrument al € 198 miljoen beschikbaar gesteld. Hiernaast draagt Nederland bilateraal bij. Daarnaast heeft Nederland, net als verschillende andere Europese lidstaten, in de afgelopen jaren veel goederen en expertise ter beschikking gesteld. Voorts heeft de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in het licht van de acute noden als gevolg van de winterse weersomstandigheden in januari jl. € 100.000 extra beschikbaar gesteld. Deze bijdrage is ingezet via lokale Griekse ngo's die geen directe toegang hebben tot Europese financiering, maar wel in staat zijn direct bij te dragen aan de verbetering van de opvang op de Griekse eilanden. De problemen omtrent de opvang van eerder dit jaar zijn grotendeels verholpen. Ten slotte spreekt Nederland de Griekse autoriteiten op regelmatige basis aan, zowel bilateraal als in EU-verband, op hun verantwoordelijkheid om te voldoen aan Europese standaarden van opvang, asiel en grensbewaking.

De leden van de GroenLinks fractie vragen of het klopt dat de Griekse autoriteiten de asielzoekers niet willen overdragen naar betere opvangomstandigheden op het vasteland omdat de Turkse regering hen dan niet meer zal overnemen op grond van de EU-Turkije verklaring. Verder vragen de leden van de GroenLinks fractie naar het aantal beroepszaken waarin de Griekse rechter inmiddels heeft geoordeeld dat de overdracht aan de Turkse autoriteiten is toegestaan, naar het concrete perspectief dat die overdracht zal plaatsvinden, en of toegang tot de volledige Griekse asielprocedure niet voor de hand ligt als het perspectief op overdracht ontbreekt. De leden van de GroenLinks fractie vragen voorts of er criteria zijn afgesproken wanneer terugkeer naar het derde land niet langer kan worden tegengeworpen.

Hierop kan het kabinet het volgende aangeven. Meerdere Syrische asielzoekers zijn in beroep gegaan tegen de beslissingen om asielaanvragen niet-ontvankelijk te verklaren op grond van het feit dat Turkije in hun individuele geval een veilig derde land zou zijn. Nadat deze beslissingen zijn bevestigd door de beroepscommissies, zijn drie Syrische asielzoekers in beroep gegaan bij de Griekse Raad van State. In een voorlopige uitspraak van de Griekse Raad van State zijn alle klachten ongegrond verklaard. Ook heeft de rechter gesteld dat het principe van veilig derde land op Turkije kan worden toegepast. In het belang van zorgvuldigheid, heeft de Griekse rechter de zaken ook doorgeleid naar de voltallige kamer van de Raad van State opdat een plenaire uitspraak wordt gedaan. Op dit moment is niet bekend wanneer de Griekse Raad van State deze zaken plenair zal behandelen en wanneer de uitspraak volgt. Voor de overdracht stelt Turkije inderdaad als voorwaarde dat de betrokken migranten niet naar het Griekse vasteland zijn overgebracht. Over de precieze toepassing van de Verklaring, en in het bijzonder de mogelijkheid om migranten voorafgaand aan de uitzetting tijdelijk over te brengen naar centra op het vasteland, vindt regelmatig overleg plaats tussen de Griekse en Turkse overheden en de Europese Commissie.

Tot slot willen de leden van de GroenLinks fractie weten hoe de EU en de Nederlandse regering garanderen dat de huidige samenwerking met de Libische kustwacht niet tot gevolg heeft dat vluchtelingen opnieuw belanden in situaties waarin hun fundamentele rechten en hun recht op asiel worden geschonden.

Samenwerking met (Noord-)Afrikaanse landen is al lange tijd inzet van het kabinet. Dit is noodzakelijk voor het reguleren van de migratiestromen, het voorkomen van verdrinkingen en om criminele mensensmokkelaars aan te pakken. Het kabinet zet zich in voor een alomvattende aanpak, die naast de genoemde elementen zich ook richt op het verbeteren van het perspectief voor vluchtelingen in de regio, het verbeteren van de opvang van vluchtelingen in landen van opvang en transit en op het aanpakken van de grondoorzaken van migratie. De voorstellen zoals door het Maltese Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie gepresenteerd, passen in deze aanpak. IOM en UNHCR spelen in deze plannen een grote rol. Het kabinet heeft van meet af aan aangegeven dat alle activiteiten en inspanningen in overeenstemming moeten zijn met internationale en Europese verplichtingen. De inzet van de EU is erop gericht om samen met IOM en UNHCR, maar ook met andere organisaties zoals de Rode Halve Maan, de omstandigheden in Libische opvang- en detentiecentra te verbeteren. Hiervoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld (€ 90 miljoen uit het EU Trust Fund voor Afrika ten behoeve van de bescherming van vluchtelingen en migranten in Libië en het bevorderen van sociaaleconomische ontwikkeling van gastgemeenschappen en verbeteren lokaal bestuur). IOM en UNHCR hebben goede toegang tot de ruim twintig centra die onder controle staan van DCIM (*Directorate for Combatting Illegal Migration*). De migranten die worden gered door de Libische kustwacht worden in principe naar deze centra gebracht. De leden van de GroenLinks fractie vragen ook expliciet aandacht voor een eventuele schending van het recht op asiel in het geval dat drenkelingen worden opgevangen in Libische centra. UNHCR is in Libië verantwoordelijk voor de vaststelling van de vluchtelingenstatus. De Libische autoriteiten erkennen in principe Syrische, Palestijnse, Irakese, Somalische, Eritrese, Ethiopische en Sudanese vluchtelingen. UNHCR heeft in Libië ongeveer 39.000 personen geregistreerd als vluchteling. Indien blijkt dat vluchtelingen worden vastgehouden in een detentiecentrum, dan zet UNHCR zich ervoor in om hen hieruit te halen. Op basis van de door UNHCR verschaft vluchtelingenstatus hebben vluchtelingen in Libië een bepaalde bescherming en toegang tot voorzieningen zoals onderwijs. Vluchtelingen in Libië verblijven doorgaans in een stedelijke omgeving, niet in vluchtelingenkampen. UNHCR is actief in nagenoeg alle landen die worden aangedaan voordat migranten via Libië de levensgevaarlijke oversteek naar Europa wagen. Verder bezitten de personen die via de Centraal Middellandse Zeeroute Italië en de EU binnenkomen vaak een nationaliteit die slechts in beperkte mate leidt tot een inwilliging van de asielaanvraag. Daarom acht het kabinet het van groot belang dat asielprocedures snel en zorgvuldig worden doorlopen zodat mensen zo snel mogelijk duidelijkheid hebben of zij recht hebben op bescherming of niet.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
K.H.D.M. Dijkhoff